

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 546/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ASTIRO, s.r.o.**, Kúpeľná 6663/6, Prešov, zastúpenej JUDr. Miroslavom Ondrušekom, advokátom, Radničné námestie 33, Bardejov, proti uzneseniu Okresného súdu Humenné č. k. 6C/203/2004-1905 z 25. marca 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. júna 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Podstatou aktuálne právoplatne skončeného sporu začatého v roku 1996 bol nárok sťažovateľky na náhradu škody od žalovaného odvodený od právnej skutočnosti, že jej právny predchodca v procese tzv. malej privatizácie vydražil nehnuteľnosť – Hotel Dukla vo Svidníku, pričom žalovaný požičal právnenému predchodcovi sťažovateľky 50 000 000 Sk a zároveň medzi sebou 2. decembra 1991 uzatvorili záložnú zmluvu. Pri výkone záložného práva malo dôjsť k poškodeniu nehnuteľnosti a túto škodu si sťažovateľka (resp. jej právny predchodca) žalobou uplatnila na okresnom súde. Pri určovaní rozsahu škody súd vychádzal z kontrolného znaleckého posudku, ktorý celkovú škodu rozdelil na tri druhy – spôsobenú nekvalitnou stavebnou výrobou, vzniknutú zo zrýchleného opotrebenia v dôsledku zanedbania opráv a údržby, a napokon škody vzniknutej v dôsledku násilného poškodenia výplňových konštrukcií a vnútorného vybavenia. Podľa

odvolacieho súdu bola opodstatnená iba zodpovednosť žalovaného k tej časti škody, ktorá mala základ v zrýchlenom opotrebení konštrukcií vznikom porúch zo zanedbaných opráv a údržby, a zároveň zohľadnil pomernú zodpovednosť právneho predchodcu sťažovateľky za škodu vzniknutú na objekte. Napokon bolo o žalobe právoplatne rozhodnuté tak, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľke 257 022,62 eur, v časti o zaplatenie 875 298,11 eur bola žaloba zamietnutá a sťažovateľke bol priznaný proti žalovanému nárok náhradu trov konania v plnom rozsahu, keďže výška jej nároku závisela od znaleckého posudku.

3. Právoplatný výrok rozsudku krajského súdu o náhrade trov konania bol na základe dovolania žalovaného zrušený rozhodnutím najvyššieho súdu pre zmätočnosť a nekonzistentnosť odôvodnenia. Najvyšší súd zastával názor, že pri rozhodovaní o náhrade trov bolo potrebné zohľadniť, že sťažovateľka sa domáhala náhrady škody 1 132 320,73 eur, úspešná bola len v časti 257 022,62 eur a bolo potrebné prihliadnuť na to, že vo veci boli tri druhy škody, z ktorých len jeden bol uplatnený dôvodne, no i tento bol sťažovateľke priznaný pre jej spoluzavinenie len v polovici.

4. Následne krajský súd opätovne rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že žalovanému a intervenientom na jeho strane proti sťažovateľke priznal náhradu trov konania v rozsahu 54 %. Vychádzal z toho, že sťažovateľka žiadala náhradu škody spôsobenej na nehnuteľnosti a znalec dospel k tomu, že škoda vznikla v časti 9 109 486,53 Sk z nekvalitnej stavebnej výroby, v časti 15 486 127,10 Sk pre zanedbané opravy a údržbu a v časti 9 516 680,58 Sk z násilného poškodenia. Podľa krajského súdu dôvodná bola len škoda pre zanedbané opravy a údržby 15 486 127,10 Sk a v polovici zohľadnil spoluzavinenie sťažovateľky na jej vzniku. Preto je jej nárok dôvodný len v polovici z 15 486 127,10 Sk, čo je 257 022,62 eur. To zodpovedá procesnému úspechu sťažovateľky 23 % a žalovaného 77 %, a preto je sťažovateľka povinná nahradiť žalovanému a intervenientom na jeho strane trovy konania v rozsahu 54 %.

5. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu dovolanie podľa § 420 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 9Cdo/274/2022 z 29. apríla 2024 odmietol s tým, že dovolací dôvod nebol daný, keď krajský súd vychádzal zo záverov zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorým bol viazaný, a svoj záver dostatočne odôvodnil. K tomu, že krajský súd mal skúmať okolnosti odôvodňujúce aplikáciu § 257 CSP, uviedol, že v dovolaní nemožno uplatňovať nové procesné prostriedky, kde túto argumentáciu sťažovateľka použila prvýkrát.

6. Následne vyšší súdny úradník okresného súdu uznesením č. k. 6C/203/2004-1825 z 31. júla 2024 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť trom intervenientom na strane žalovaného trovy právneho zastúpenia 48 581,09 eur. Pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzal vyšší súdny úradník z § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) z tarifnej hodnoty 1 132 320,72 eur (34 112 294 Sk, čo je suma stanovená znaleckým posudkom).

7. Sťažovateľka podala proti uzneseniu z 31. júla 2024 sťažnosť, v ktorej namietala, že hodnota sporu bola právoplatným rozsudkom určená sumou 257 022,62 eur, a teda z tejto sumy mala byť počítaná hodnota jedného úkonu. Ďalej namietala, že všeobecné súdy nevysvetlili, prečo ju v spore považovali za neúspešnú stranu, ak výška uplatnenej a priznanej škody bola určená znaleckým

posudkom a následne na základe úvahy súdu ešte znížená. Podľa názoru sťažovateľky nebolo odôvodnené, prečo má v rozhodnutí o pomere úspechu v spore niest' zodpovednosť za znalcom vyčíslenú celkovú škodu ako ani prečo má niest' zodpovednosť za vlastnú úvahu súdu. Celkovú výšku škody zohľadnili súdy výlučne pri výpočte trov ako hodnotu sporu. Sťažovateľka prezentovala, že ak jej súd po vlastnom uvážení priznal škodu len 257 022,62 eur, tak práve jej mal byť priznaný nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %. Sťažovateľka zdôraznila, že jej žalobe o náhradu škody bolo vyhovené a že pri podaní žaloby nebola škoda vyčíslená, z čoho vyplýva, že bola v konaní úspešná v plnom rozsahu. Je preto nepochopiteľné, ak súdy dospeli k záveru, že v konaní nebola úspešná v celom rozsahu. Okrem toho, pokiaľ ide o nárok na náhradu trov konania, sťažovateľka poukázala aj na § 257 CSP a podporne na rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/191/2017 a najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2008. Ďalej kritizovala, že pri výpočte nebolo zohľadnené, že spor bol začatý za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a nadväzne, keďže výška škody závisela od znaleckého posúdenia, mal byť cez čl. 4 CSP aplikovaný § 142 ods. 3 OSP. Trovy podľa tohto ustanovenia mali byť vyrátané zo súdom priznanej sumy, a nie z celkovej škody. Sťažovateľka ďalej rozsiaholo napádala odmietavé uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2024 a tvrdila, že bez ohľadu na návrhy strán konania je aplikácia § 257 CSP iba na úvahe súdu. V závere uviedla, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka považuje za rozporné, pretože právny zástupca intervenientov doručil vyčíslenie v sume 66 379,05 eur, čo predstavuje podľa sťažovateľky horný limit pre výšku priznaných trov. Súd preto pochybil, ak priznal intervenientom 89 964,98 eur namiesto 54 % zo sumy 66 379,05 eur, teda 35 844,68 eur.

8. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľky zamietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia sudca okresného súdu uviedol, že vyšší súdny úradník postupoval správne, ak vo veci aplikoval § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého je tarifnou hodnotou výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby – žalovaná suma 1 132 320,72 eur, nie napokon súdom priznaná suma.

9. V súvislosti s argumentáciou o aplikácii § 142 ods. 3 OSP okresný súd uviedol, že ho nie je možné aplikovať vzhľadom na to, že ide o predpis, ktorý stratil účinnosť 1. júla 2016, a na to, že § 470 ods. 1 CSP uvádza, že ak nie je uvedené inak, CSP sa aplikuje aj na konania začaté pred dňom jeho účinnosti. Ani podľa čl. 4 CSP nie je možné vo veci aplikovať OSP, pretože podľa sťažovateľkou prezentovaného názoru by potom bolo možné použiť akúkoľvek právnu normu, ktorá stratila účinnosť.

10. Vo vzťahu k tej časti sťažnosti, kde sťažovateľka namietala závery najvyššieho súdu v otázke eventuálnej aplikácie § 257 CSP, okresný súd poukázal na to, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka z 31. júla 2024 sa týkalo už „iba“ vyčíslenia konkrétnej výšky súdom právoplatne priznanej náhrady trov právneho zastúpenia. V sťažnostnom konaní už nie je možné meniť výrok o priznanom nároku na náhradu trov konania.

11. K námietkam týkajúcim sa konkrétnej výšky trov v zmysle doručeného vyčíslenia okresný súd uviedol, že právny zástupca intervenientov doručil súdu vyčíslenie v sume 122 924,16 eur. Z tejto sumy potom 54 % predstavuje sumu 66 379,05 eur. Okresný súd vyčísľil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 89 964,98 eur (z ktorých 54 % predstavuje 48 581,09 eur). Z uvedeného podľa okresného súdu vyplýva, že vyšší súdny úradník neprekročil medze vyčíslenia a po krátení

niektorých uplatnených úkonov napokon priznal intervenientom nižšiu ako požadovanú uplatnenú čiastku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Podľa názoru sťažovateľky nie je možné stotožniť sa so záverom okresného súdu, že hodnota sporu bola od začiatku 1 132 320,73 eur. V tejto súvislosti poukazuje na to, že žaloba bola podaná v roku 1996, ale výška škody bola ustálená až znaleckým posudkom v roku 1999, keď na jeho základe došlo k zmene žalobného petitu.

13. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že podľa § 20 vyhlášky za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky patrí advokátovi odmena podľa doterajších predpisov. V zmysle uvedeného tak za úkony pred 1. januárom 2005 mala byť priznaná odmena za jeden úkon právnej služby vo výške 200 Kčs.

14. Za úkony právnej služby poskytnuté po nadobudnutí účinnosti vyhlášky mala byť hodnota sporu určená podľa § 11 ods. 1 vyhlášky, pretože pri začatí poskytovania právnej služby nebolo možné stanoviť hodnotu sporu, pretože znalecký posudok bol vypracovaný až v priebehu konania.

15. Sťažovateľka vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia argumentuje, že okresný súd poprel existenciu čl. 4 ods. 2 CSP, podľa ktorého by súd mal zvoliť takú právnu normu, aby bola v súlade s princípmi všeobecnej spravodlivosti. Napadnuté uznesenie okresného súdu je arbitrárne, pretože okresný súd nedal sťažovateľke žiadnu odpoveď na nastolenú podstatnú otázku týkajúcu sa potreby aplikácie sudcovskej tvorby práva a na to, aby súd použil takú právnu normu, ktorá už nie je súčasťou účinného právneho predpisu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

17. Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutie všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017).

18. Ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

19. Sťažovateľka opätovne predostiera argumentáciu, ktorú uplatnila už v dovolacom konaní proti rozsudku krajského súdu, ktorým bol intervenientom na strane žalovaného právoplatne priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 54 %. Najvyšší súd už vo svojom čiastočne zrušujúcom rozhodnutí č. k. 8Cdo/111/2019-1731 z 26. mája 2021 odôvodnil, prečo je potrebné považovať sťažovateľku iba za čiastočne úspešnú. Zároveň už v tomto rozhodnutí bolo ustálené, že sťažovateľka sa žalobou domáhala celej náhrady škody, nie iba tej časti, za ktorú zodpovedal žalovaný. Po opätovnom rozhodnutí krajským súdom o rozsahu nároku na náhradu trov bola sťažovateľka s argumentáciou týkajúcou sa aplikácie § 257 CSP a § 142 OSP v spojení s čl. 4 ods. 2 CSP neúspešná ako v dovolacom konaní (sp. zn. 9Cdo/274/2022), tak aj v konaní na ústavnom súde vedenom pod sp. zn. III. ÚS 437/2024. Ústavný súd preto nepovažuje za relevantné námietky týkajúce sa samotného rozsahu nároku na náhradu trov konania vo vzťahu k napadnutému uzneseniu. Záver okresného súdu o tom, že v sťažnostnom konaní nie je možné meniť právoplatne priznaný nárok na náhradu trov konania, je plne súladný s platnou právnou úpravou.

20. Sťažovateľka namietala nesprávne určenú hodnotu sporu a v tomto smere tvrdila, že ak právny predpis nerieši konkrétnu situáciu, mal súd postupovať podľa čl. 4 CSP a aplikovať § 142 ods. 3 OSP, a teda pri výpočte vychádzať zo súdom priznanej sumy. Sťažovateľka v tejto súvislosti odkazovala na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 475/2018 zo 4. februára 2021, podľa ktorého „Záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 Civilného sporového poriadku súdom nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.“ Je potrebné uviesť, že dané tvrdenie sa dotýka tej fázy rozhodovania o trovách konania, v ktorej súdy ne/priznávajú samotný nárok na náhradu trov konania. Predmetom prieskumu je aktuálne fáza vyčíslenia výšky priznaného nároku. Okresný súd v napadnutom uznesení uviedol, že vyšší súdny úradník postupoval podľa § 10 ods. 2 vyhlášky správne, ak vychádzal z tarifnej hodnoty 1 132 320,72 eur.

21. Len na okraj ústavný súd poukazuje na časť odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 8Cdo/111/2019-1731 z 26. mája 2021 podľa ktorej „... pri rozhodovaní o náhrade trov konania bolo potrebné zohľadniť, že žalobkyňa sa domáhala náhrady škody v celkovej výške 1 132 320,7 eur s prísl., úspešná bola len v časti 257 022,62 eur. s prísl... Úspech strany v spore sa odvíja od celkového rozhodnutia od veci a nie od toho ako súd posúdil predbežnú otázku (danosť zodpovednosti za škodu)“. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že v zmysle CSP sa otázka náhrady trov konania riadi zásadou úspechu v spore a v tomto zmysle postupoval aj okresný súd. Napokon aj v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/120/2022, na ktoré sa sťažovateľka odvoláva, je uvedené, že ak má byť v konaniach, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, priznaný žalobcovi nárok na náhradu trov konania len z prisúdenej sumy, musí to byť výslovne vyjadrené vo výroku rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania. Ide totiž o zásadné obmedzenie nároku žalobcu na náhradu trov a vyšší súdny úradník nemôže znížiť základ pre ich výpočet. Sťažovateľkin argument, že súdy s celkovou výškou škody pracovali až pri určení hodnoty sporu pre účely výpočtu náhrady trov konania, nie je

celkom presný, pretože sťažovateľka bola v úvodných fázach sporu úspešná, keď jej okresný súd rozsudkom z 13. júla 2016 priznal náhradu škody 1 132 320,72 eur s prísl.

22. Pokiaľ v ústavnej sťažnosti sťažovateľka predostiera iný spôsob výpočtu trov konania a odkazuje na § 20 vyhlášky, ústavný súd poukazuje na to, že z napadnutého uznesenia nevyplýva, že by túto argumentáciu uplatnila v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. Sťažovateľka v tejto súvislosti ani v ústavnej sťažnosti neargumentuje tým, že by okresný súd opomenul v odôvodnení napadnutého uznesenia reagovať na túto námietku.

23. V tejto súvislosti je potrebné akcentovať, že vo vzťahu k predmetnej argumentácii sťažovateľky sa uplatňuje tzv. kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré znamená, že sťažovatelia môžu v ústavnej sťažnosti argumentovať len tým, čím argumentovali pred všeobecnými súdmi (porov. II. ÚS 191/2015, I. ÚS 259/2024). Uvedené je zároveň aj vyjadrením zásady minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovania všeobecných súdov. Ústavný súd má kompetenciu zasiahnuť len v prípade, keď všeobecné súdy v konaní zlyhajú a ich postup alebo rozhodnutie sú ústavne neudržateľné (obdobne I. ÚS 416/2020).

24. Ak teda sťažovateľka uvedenú výhradu týkajúcu výpočtu náhrady trov konania podľa § 20 vyhlášky, resp. nesúhlas s právnym názorom vyššieho súdneho úradníka, neprezentovala v podanej sťažnosti proti jeho uzneseniu z 31. júla 2024, hoci tak mohla a mala učiniť, pripravila sa o možnosť, aby sa s ňou sudca okresného súdu v napadnutom uznesení zaoberal a adekvátnym spôsobom na ňu reagoval. Sťažovateľka tak nevyčerpala dostupný prostriedok nápravy, ktorý jej zákon na ochranu jej práv priznáva. Ak predmetnú námietku uplatnila až v ústavnej sťažnosti, nemožno jej postup označiť za súladný s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti práve formálnym a materiálным vyčerpaním všetkých právnych prostriedkov, ktoré sťažovateľke priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd, a to pred jej podaním. Uvedená námietka nemôže byť z týchto dôvodov vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu, a preto je potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti argumentácie považovať za neprípustnú a ako takú ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. septembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu